

Faaborgs biografteatre 1907-2018

1907-1920

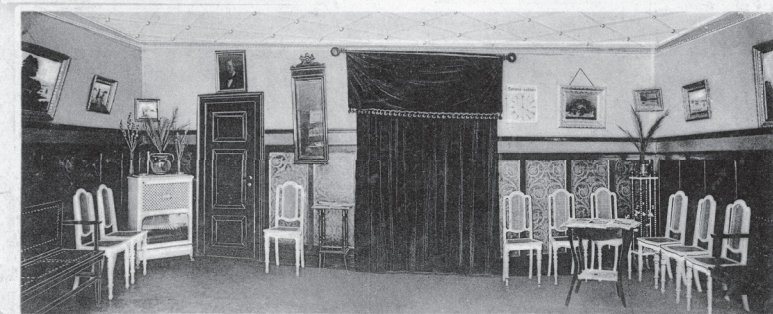
Faaborg Biografteater

Sundstræde - nu Grønnegade 71.

*Faaborg Biografteater åbnede
1. november 1907. Her er vi i ca. 1910.
Fotos: Faaborg Byhistoriske Arkiv*

*Der var stil over
Faaborgs første
biograf - ret
imponerende interiør
i foyeren.*

Faaborgs første biograf er i dag byens vandrerhjem. Det gamle udhængsskab med initialerne "FB" - Faaborg Biografteater - hænger stadig på huset til højre for døren.

Her har vi tilladt os at sætte avisannoncen for det første ugeprogram ind bag glasruden.

1920-1962 Kino-Palæet

Østergade 52

I Anledning af, at Biografteaterdirektør H. C. R A S M U S - S E N af Faaborg agter at opføre et Biografteater paa den ham tilhørende Ejendom Matr. Nr. 232 af Faaborg Købstads Bygrunde, erklærer vi underskrevne Haandværksmestre herved, at vi ere pligtige til at kauti-
for Rasmussen a uveider paa ejendommens Oulforudring m. m.
 onere in solidum for det Beløb udover Købesummen for Ejendommen og som Herr. Rasmussen ikke kan faa at laane i Ejendommen i Kreditforening, Sparekasse eller af andre offentlige Midler, eventuelt til forhøjet Rente og med solidariske og statutmæssige Forpligtelser.
 Kautionsforpligtelsen kan fra vor side ikke opsiges før 10 Aar efter Laanets Optagelse.
 Faaborg den November 1919.

Pølsemaker H.C. Rasmussen var som tidligere nævnt en vaskeægte iværksætter, og han havde store planer med Faaborgs biograf. Men det var dyrt at bygge et nyt, stort biografteater, så i november 1919 fik han en række af byens håndværksmestre til at kautionere for et lån i sparekassen for det beløb, han manglede i finansiering fra kreditforeningen.

Foto: Faaborg Byhistoriske Arkiv

Østergade 52, som ejendommen så ud, da pølsemager H.C. Rasmussen købte den i 1919.

Fotos: Faaborg Byhistorisk Arkiv

29. oktober 1920 åbnede byens nye biograf - Kino-Palæet i Østergade 52 - en statelig bygning, der fint kunne måle sig med biografteatrene i de større byer.

Indenfor var det også et imponerende syn, der mødte biografgængerne.

I midten af 50'erne blev biografren renoveret. Bl.a. blev de to midterste søjler fjernet.

I dag er der pizzeria i bygningen, der dog fortsat ligner sig selv.

Helios-Teatret - 1962 - 2015

Banegårdspladsen 7

Helios-Teatret åbnede 2. påskedag 1962. Her står Ruby og Knud Langå-Jensen på åbningsdagen sammen med arkitekt Holger Pind i midten. Det var biograf nummer 100 for Holger Pinds tegnestue. Fotos: Faaborg Byhistoriske Arkiv

Foyeren var topmoderne og prydet med nutidskunst. Herover Faaborg-kunstneren Edmund Christiansens frise over døren og til højre Henry Heerups maleri "Helios".

I 1986 blev lærredet skiftet ud. Man kan se, at teaterscenen er muret til, og der var indrettet to kontorlejemål bag på bygningen, hvor bagscenen tidligere havde været.

Helios - 2016

Banegårdspladsen 7

28. oktober 2016 genopstår Helios-Teatret som en anden Fugl Fønix - den fine, gamle biografsal er bevaret, men udenom er der bygget et moderne kulturhus, der ud over to biografsale også rummer en café med eget kafferisteri og et mødelokale på 1. sal.

Nathan Benson er Café Sozes forpagter. Cafeen er åben kl. 10-20 hver dag.

I biografens billetsalg kan man købe slik, og Elias (tv) og Lucas, begge 9 år, synes vældig godt om udvalget.

Operatørrummet - teknikkens vidundere

Det var ikke alene byens nye kulturhus, Helios-Teatret, der var topmoderne - tegnet af arkitekt Holger Pinds tegnestue. Knud Langå-Jensen investerede i det nyeste filmudstyr, der var på markedet. De to Philips Cinemascope-fremvisere og B&O lydanlægget blev oprindeligt installeret i Kino-Palæet i 1959, men flyttet til den ny biograf Helios-Teatret i 1962.

Lyden til Cinemascope var i tre kanaler - center, højre og venstre - og kom fra tre magnetspor på filmstrimlen.

I andre filmformater kunne lyden være i mono eller stereo, enten fra magnetspor eller fra optisk lydspor.

Senere i 90'erne kom der Dolbysystem med 5-kanals lyd - center, højre, venstre, subwoofer og sourround.

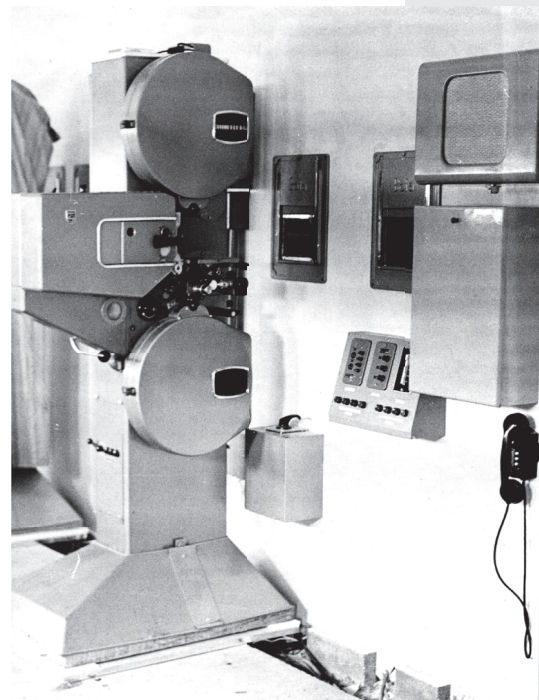
Inden ombygningen af Helios var lydanlægget et Dolby-system med 10 højttalere. Anlægget blev flyttet med til den midlertidige biograf i stationsbygningen, hvor de fire højttalere stadig er anbragt bag lærredet i det, der nu fungerer som Øhavsmuseets auditorium.

De seks sourroundhøjttalere blev flyttet over til Sal 2 i kulturhuset, men fronthøjttalerne her er nye.

Lydsystemet i Sal 1, hvor der tidligere var 10 højttalere, er nu opgraderet med 25 nye højttalere. Både Sal 1 og Sal 2 har nu 7-kanal Dolby, som giver en meget præcis rumfornemmelse.

Læg mærke til de gamle Bofa-luger i væggen ud mod salen. De sidder stadig i det nye operatørrum. Bofa blev senere til B&O, og det omvendte B indgår i B&O's logo i dag.

De to Philips filmfremvisere var som noget helt nyt forsynet med gasudladningslamper, en lille rørformet lampe, der gav et meget kraftigt lys, og som egentlig var beregnet til landingslys på flyvepladser. De var vandkølede, men det hårde Faaborg-vand betød, at der blev aflejret et gulligt lag på lamperne, som gav forkert farveholning på farvefilmene. Lamperne blev senere udskiftet med Xenonlamper, der gav en perfekt farvegengivelse. Lyden i salen kom fra et B&O toneanlæg.

Foto: Faaborg Byhistoriske Arkiv

Der blev vist analoge film på store filmruller helt indtil sommeren 2012.

Her står biografdirektør Niels Kaisou i forgrunden.

Foto: Thomas Haverslev, biografmuseet.dk. Gengivet med tilladelse

Der var ikke sket store ændringer i operatørrummet fra 1962 og til marts 2015, da hele biografen blev pakket ned før flytning til nødbiografen og ombygningen.

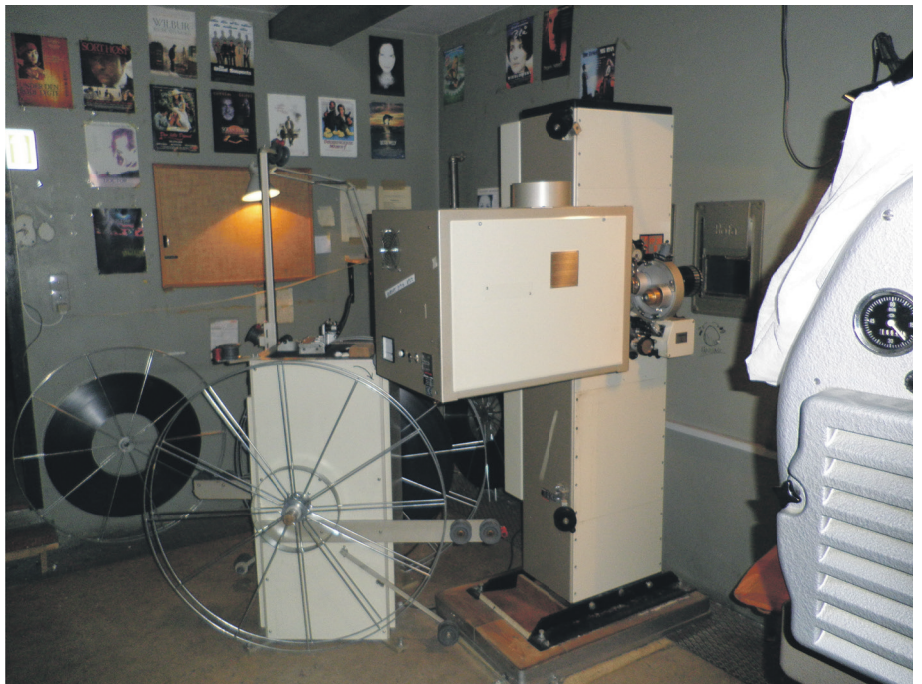
En "chefoperatørs" minder

De sidste to-tre år i Niels Kaisous tid som biografdirektør havde han en assistent, Bent Ærø, der kaldte sig "chefoperatør".

Bent gik til hånde, bl.a. med at klippe film. Filmene kom på fire-fem mindre ruller. De skulle splejses sammen til én lang filmstrimmel og rulles over på de store filmruller til fremviseren (til højre). En spillefilm kunne være på én af de store spoler og var 2800-3200 meter lang.

Det var vigtigt, at filmen blev monteret, så der var "sløjfer" både før og efter objektivet. Ellers knækkede den.

Fotos: Bent Ærø

Den buttede filmfremviser i baggrunden blev ikke brugt i de seneste år. Apparaturet i forgrunden er lydanlægget.

På bordet ses stativer til de små filmruller, så de derfra kunne rulles over på de store ruller, der ses på billedet ovenover.

Langå-Jensens lejlighed på første sal var udlejet, da Niels Kaisou drev biografen. Det lille, trange rum her - med luge til salen - var derfor det eneste lokale til de kunstnere, der optrådte i Helios, bl.a. når Faaborg Musikforening havde koncerter. Det lå ved siden af operatørrummet. Kunstnerne skulle faktisk benytte trappen til den private lejlighed på første sal for at komme op i lokalet, og de skulle gå gennem foyeren og salen for at komme op på scenen.

Da Langå-Jensen boede i lejligheden, fik kunstnerne lov til at klæde om i soveværelset og bruge badeværelset. Da biografforeningen overtog Helios, var lejligheden fri og kunne igen benyttes til kunstnergarderobe, og i det nye Helios er der indrettet kunstnergarderobe bag scenen bl.a. med bademulighed og direkte adgang til scenen.

7. maj 2012: Tidligere "chefoperatør", Bent Ærø (til venstre), og biografforeningens formand Claus Jensen kigger på det gamle udstyr, der skulle fjernes for at gøre plads til Kinotonen - og dermed de nye tider i Helios-Teatret. Med Kinotonen var det slut med de store filmruller, nu blev filmene hentet ned fra "skyen" digitalt. Foto: Lars Kensmark

Til det analoge filmudstyr hørte selvfølgelig en plejsemaskine, så man hurtigt kunne gøre filmstrimlerne klar til aftenens forestilling. Bent Ærø var "chefoperatør" i Niels Kaisous tid og stod for klipningen af filmene. Foto: Lars Kensmark

Lars Torup i kommandocentralen. Herfra styres det hele via computere. Der er bl.a. kamera i begge sale, så man kan følge med oppe fra operatørrummet. Kameraet i den store sal kan sågar styres med et joystick, så man kan få overblik. Det er en fordel, når der er koncerter i salen.

April 2018: I dag er operatørrummet et lille "kosteskab" i sammenligning med det gamle.

Operatør Lars Torup står ved rack'en, der rummer alt lydudstyret, som er et Dolby-system med masser af højttalere i begge sale.

Rack'en rummer også maskiner, der kan modtage live-forestillinger fra satellit via parabolen på taget, der er servere til DVD-film og en server til billetsystemet.

Kinotonen står nederst. Den henter alle filmene ned fra nettet. Øverst en videoprojektor i overstørrelse. På grund af lysstyrken bliver den meget varm, men der er installeret et virkelig effektivt udluftningssystem i det nye operatørrum.

Projektoren sender billedet gennem glasruden i den åbne luge og op på lærredet. Lugerne kunne også bruges til at holde øje med salen.

Nye tider - 2012

11. april 2012: Stiftende generalforsamling i Foreningen Helios Teatrets Biograf på Faaborg Gymnasium. Rektor Claus Jensen blev valgt som foreningens første formand.
Foto: Lars Kensmark

23. april 2012: Det første bestyrelsesmøde blev holdt hos Kaj Foged i Østerbrogade. Fra venstre: Sanne Birkedal, Kaj Foged, Jakob Holm, Claus Jensen, Lene Foged, Niklas Kvistbjerg, Mettemarie Bjerregaard, Jan Valbak. Til stede var desuden Oliver Streich, Joan Andreasen og Gitte Henriksen.
Foto: Lars Kensmark

Foto: Lars Kensmark

Marts 2015: Helios-Teatret bliver pakket ned. Her gælder det kiosken, som Gerd Hansen tog sig af. Noget skulle flyttes over til nødbiografen i den gamle stationsbygning på den anden side af gaden. Andet blev pakket væk, til det nye kulturhus stod klar i oktober 2016.

Foto: Lars Skaaning

Marts 2015: Operatør Henning Larsen og bestyrelsesmedlem Gert Binggeli stod for nedpakningen af operatørrummet, hvor de bl.a. blev helt nostalgiske over de store, gamle filmruller, der var i brug indtil sommeren 2012.

Foto: Lars Skaaning

Flyttedage og nødbiograf - 2015

12. marts 2015 åbner Helios-Teatret en lille intim nødbiograf i den gamle stationsbygning. Der er 35 sæder, og den er ret tjekket. Men de begrænsede forhold gav et tab på 1000 billetter i det år, biografen holdt til her.

Helios Film- og Kulturhus - 2016

I dag har Faaborg et moderne film- og kulturhus, der forhåbentlig kommer til at danne ramme om mange forskelligartede kulturelle begivenheder og arrangementer i de kommende år.

Foto: Lars Skaaning

Kendisser i Helios

Flisen med Mads Mikkelsens håndaftryk blev afsløret søndag 12. marts 2017 i forbindelse med, at filmuddannelsen 18FRAMES viste deres midtvejsfilm. FilmFyn-direktør Bo Damgaard og biografformand Svend Erik Andersen stod for afsløringen.

Foto: FilmFyn/Liv Møller Kastrup

Skuespiller Mads Mikkelsen deltog i åbningen af det nye Helios-Teatret 30. oktober 2016, hvor den første film, der blev optaget i FilmFyn-regi i Faaborg - "De Grønne slagtere" - blev vist. Mads Mikkelsen havde som bekendt hovedrollen i den, og derfor lagde han også ved åbningsfesten hænder til den første "Hollywood-flise".

Foto: FilmFyn/Alex Tran

- Flisen er ikke blot et symbol, men giver opmærksomhed i dagligdagen, og der er plads til mange flere "Hollywood-fliser" foran Helios, sagde Svend Erik Andersen ved afsløringen.

Foto: FilmFyn/Liv Møller Kastrup

Uffe Elbæk og Mads Holdgaard fra Alternativet var på besøg ifm. kommunalvalget i november 2017. Uffe Elbæk var meget begejstret, da formand Lars Kensmark fortalte, hvordan huset bliver drevet af frivillige. Foto: Ulla Nielsen

Figurerne fra Star Wars-universet har været på besøg i Helios flere gange ifm. premierer på Star Wars-film.